

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 13

KOPER, 26. maja 1950

Cena 2 din

UTRJUJMO Slovansko-italijansko ljudsko fronto

Naloge, ki smo si jih zadali: uresničenje našega gospodarskega plana in nadaljnja izgradnja socializma na našem ozemlju terjata od nas vse naše moči. Mobilizirali jih bomo, pravilno razporedili ter združili v armado delovnih ljudi v borbi za boljšo bodočnost, kajti neorganizirana množica je nesposobna tudi za najmanjše bitke. Moramo ji dati primerno organizacijsko obliko. Tako organizacijo že imamo, s tako organizacijo smo zmagali v oboroženi borbi in z njo dosegamo tudi danes, vsak dan nove zmage na političnem, gospodarskem in kulturnem polju.

Taka organizacija je pri nas Slovansko-italijanska ljudska fronta. Naloge naše ljudske fronte izvirajo iz njene vloge v družbeni preobrazbi našega ozemlja. Zaradi tega se mora Fronta vzporedno s tem razvojem organizacijsko in vsestransko izpopolnjevati. Toda naša fronta je na tej poti zaostala in zaradi tega ni kos vsem nalogam. Sedaj, ko smo pristopili k utrjevanju, šele ugotavljamo, koliko je naša fronta v zaostanku. Posledice tega se odražajo vsepovsod v našem družbenem življenju. Politično delo naših frontnih organizacij je v nekaterih krajih popolnoma zaspalo. Vse naloge ljudske oblasti pa tudi večina frontnih nalog se rešujejo po upravni poti, ne da bi te naloge množicam prej pojasnili. Prav tako smo ugotovili, da budnost množic nad našimi sovražniki zaradi pomanjkanja političnega dela čisto popušta. Dozdajšnje delo Fronte se je razvijalo na podlagi šablone ne pa na podlagi pojasnjevanja in obravnavanja konkretnih problemov. Zavedati se moramo, da z donečimi frazami in avtoritativnim nastopom lahko dorežemo le manjše uspehe trenutnega značaja, med tem ko zahteva izpolnjevanje naših nalog vztrajno požrtvovalnost.

Naši aktivisti večkrat pozabljajo, da je zavestnost glavna gibačna sila požrtvovalnosti množic, glavni pogoj za razvijanje njihove brezmejne ustvarjalne iniciative. Samo zavedne množice lahko premagujejo takšne napore, kakršni stoje danes pred nami. Pozabljajo, da ne moremo zavežati z ničemer zamenjati. Množice lahko pridejo do te zavesti samo s prepričevanjem in pojasnjevanjem nalog, ki jih čakajo. Dviganje zavesti delovnih množic in borba proti razrednemu sovražniku je pot, po kateri mora delavski razred in njegova avantgarda Komunistična partija nujno hoditi. Nasilstvo je pozitivno samo tedaj če je rezultat zavedne aktivnosti množic, če je pritisk večine na manjšino. V vseh drugih primerih pa je negativno, škodljivo.

K organizacijskemu izpopolnjevanju fronte je treba pristopiti bolj energično, da se naša fronta čim prej usposobi za nadaljnjo borbo. Ljudska inspekcija, ki ima nalogo prijaviti negativne pojave in razkrinkati sovražne elemente v naših vrstah, pri nas, do danes še nimamo. Pred dobrim mesecem se je začela ustanovljati in se še vedno samo ustanavlja. Tudi organizacijsko utrjevanje naše fronte je še vedno v teku. Vse to počeka preveč počasi, posebno v krajevnih in baznih organizacijah.

Povečali bomo zaradi tega vso našo dejavnost za krepitev zavestnosti naših množic ter uvedli še nove oblike dela, da bodo uspehi zagotovljeni.

Naši partizani na čast rojstnega dne Maršala Tita

Da se dostojno in častno proslavi rojstni dan maršala Tita so partizani in aktivisti Koprškega okraja sklenili, da formirajo brigado za tridnevno taborenje, ki je bilo od 19. do 21. t. m. v Sičolah. Glavna točka tega programa pa je bilo prostovoljno delo in sicer meljoracija kanala v dolini Rokava (Dragonje). Kakor vedno, tako tudi tokrat so partizani izpolnili zadano si nalogo in izvršili 5.000 delovnih ur.

286 bivših borcev je opravilo v treh dneh 5.000 ur prostovoljnega dela

Da so uspehi dela tako visoki in nad vse zadovoljivi je predvsem za sluga v tem, da niso štedili svojih sil partizani in aktivisti, ki so prekaljeni v težkih in krvavih bojih ter vajeni prenašati vse težave. Takoj po sprejetem sklepu, da

dantom bataljonov so bila dana kratka navodila za odhod in začetek dela. Tako je brigada v formaciji treh bataljonov odkorakala z visoko, dvignjenimi zastavami, harmoniko in petjem na delo, da ukroti naravne sile naraščajoče vode, ki je večkrat poplavela vso dolino in prizadevala poljedelstvu znatno škodo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zmagali bomo ker nas vodi Maršal Tito

Narodi Jugoslavije so včeraj proslavili osemindeseti rojstni dan Tita. Proslavljalo pa ga je tudi delovno ljudstvo Istrskega Okrožja in onstran meja. Milijoni delovnega ljudstva so zopet pokazali, da so tudi vsi današnji napori za izgradnjo socializma, nerazdruženo povezani z imenom Tita, da je delovno ljudstvo Jugoslavije danes prav tako enotno in trdno kakor je bilo za časa oborožene borbe. Sovražniki delovnega ljudstva so hoteli ime Tita odvojiti od narodov Jugoslavije. To pa se jim ni posrečilo in se ne bo niti v bodoče. Klevetniški napadi na Tita so hkrati klevetanje in sramotenje narodov Jugoslavije. Tudi v našem IO so številne proslave Titovega rojstnega dne pokazale, da delovno ljudstvo nadaljuje svojo borbo v duhu načel narodno osvobodilne borbe, da se vezi, ki ga vežejo z narodi Jugoslavije, niso prav nič zrahljale, nasprotno, da so se te vezi še okrepile. Narodi Jugoslavije so tudi ob tej priliki jasno izrazili svojo voljo: Gradili bomo socializem, vztrajali bomo v tej borbi, ki je sicer težka, toda zmagali bomo, ker nas vodi tovariš Tito. Tako misli tudi naše ljudstvo IO. Sramotne kominformistične spletke ne bodo nič pomagale.

Ime Tito izgovarja z globokim spoštovanjem vsak delovni človek tudi v našem okrožju. Tovariš Tito, ki je bil na čelu narodno osvobodilne borbe, vodi sedaj gigantsko borbo narodov Jugoslavije za izgradnjo socializma, še več, borbo za uresničenje naukov velikih učiteljev delovnega ljudstva Marksa, Engelsa in Lenina, ki so jih izpacili kominformisti in drugi likvidatorji revolucionarne borbe. Ta borba je zavzela ogromen obseg ter odkriva, da si narodi Jugoslavije povsod v svetu osvajajo od dne do dne vedno večje simpatije. Resnica si zna utreti pot. Borba, ki jo vodijo narodi Jugoslavije je velikega zgodovinskega pomena in kaže narodom v svetu, kako je treba pristopati zlasti k reševanju vprašanja narodne neodvisnosti, kar je zopet odločilnega pomena za graditev socializma. Tovariš Tito, ki je velik tudi v tem, da boljše od drugih razume današnji položaj doma in v svetu, je jamstvo, da bo tudi ta borba obrodila obilne sadove. Uspehi te borbe so že na dlani, toda svet jih bo začutil v vedno večji meri in tedaj se bo zrušila tudi že itak trhla zgradba kominformizma.

Na položaju iz tabora
partizanov in aktivistov
Koprškega okraja

Sičole, dne 20. V. 1950

Dragi tovariš Tito

Ob piliki Tvojega rojstnega dne Ti pošiljamo mi, Tvoji vojni tovariši borci in aktivisti Koprškega okraja, zbrani na partizanskem taboru v Sičolah, naše najpriskrnejše čestitke z željo, da bi nas vodil še mnogo let kakor is nas vodil za časa težke narodno osvobodilne borbe, katero smo zmagoslavno končali.

Danes, ko nas reakcionarni in kominformistični svet obrekuje in sramotno napada, Ti svečano prisegamo, da smo Tebi popolnoma predani in pripravljeni na prvi Tvoj poziv kot v času borbe braniti našo zemljo in svobodo, katero znamo najvišje ceniti le mi borci, ki smo zanjo prelivali svojo kri.

Nikoli ne bomo dovolili, da bi nas tujci, lačni naše zemlje, žive izgnali z rodne grude, ki smo jo sami osvobodili.

Sprejmi, dragi naš komandant naše borbene pozdrave od vseh spodaj podpisanih Slovencev, Italijanov in Hrvatov iz Istre, ki je in ostane naša.

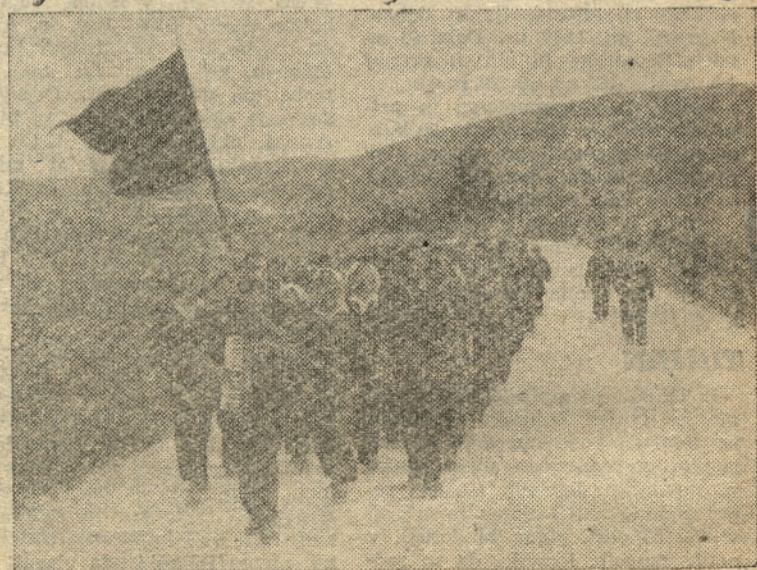
se brigada ustanovi, se je razgibal ves okraj Koper in so na štab v Kopru prihajale z vseh strani prijave borcev in aktivistov. Da je zavest naših partizanov in aktivistov na višku, se je izkazalo v petek zjutraj, ko je bil zbor brigade v Sičolah. To jutro ni obetalo nič dobrega, dež je pričel že ob šestih in bil vse do deste ure čeprav ni bilo na dnevnem redu. To pa naših borcev ni motilo, ker je prvi kamion prišel v Sičole že ob 6.55 z 57 borci iz Gažona in bližnjih vasi, naslednji kamion pa je prišel iz Smarij z 49 borci takoj za prvimi. Tako so se partizani in aktivisti zbirali od vseh strani in je bilo zbranih do 9. ure kljub dežju 270 borcev.

Začeli so se takoj formirati v čete in bataljone. Z njimi pa je prišla v Sičole tudi partizanska pesem, ki je glasno donela preko doline. Ker je ob desetih dež nekoliko ponehal in ker so borci nestrpno čakali in silili na gradilišče, je bil sklican zbor brigade. Komandant bataljonov so bila dana kratka navodila za odhod in začetek dela. Tako je brigada v formaciji treh bataljonov odkorakala z visoko, dvignjenimi zastavami, harmoniko in petjem na delo, da ukroti naravne sile naraščajoče vode, ki je večkrat poplavela vso dolino in prizadevala poljedelstvu znatno škodo.

Frenkova mladinska brigada JE PROGLAŠENA ZA UDARNO

V torek 23. maja je okrajni odbor Zveze antifašistične mladine v Kopru proglasil mladinsko delovno brigado »Frenka«, ki dela na meljoracijskih delih Sičoveljske doline za udarno. Brigada je ves čas Titovega tekmovanja, od 5. maja dalje presejala normo nad 40 odst. V tem času je brigada izkopala 2858 kub. metrov zemlje, pri čemer je vložila 7767 delovnih ur. Omeniti moramo, da je brigada tudi priložnostno politični vzgoji dosegla lepe uspehe. Med drugimi je imel komisar brigade razna predavanja o razvoju jugoslovanskih narodov, do socialistične revolucije.

Brigadirji so obljubili, da bodo nadaljevali delo po tej poti in tako doprinesli čim več h graditvi novega življenja. Njihovo geslo je: »Do konca tega meseca moramo poslati dvakratna udarna brigada!«

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Skrb nove Jugoslavije za zdravje delovnih ljudi v „ISTRI“

Do osvoboditve v Istri skoraj ni bilo zdravstvene službe kot sektorja državnega skrbstva. Le-ta je bila v rokah privatnih zdravnikov ter je bila po organizaciji slabša od že tako ali tako slabe zdravstvene mreže v stari Jugoslaviji. Reška bolnišnica n. pr. ni imela oddelka za nalezljive bolezni. Podobno stanje je vladalo tudi v drugih bolnišnicah v Istri. V Istro je prišel novi medicinski kader. V reški bolnici, največji bolnišnici tega kraja, so odprli nove oddelke. Uredili so modern; otroški oddelek, za infekcijski oddelek pa so adaptirali posebno poslopje. Kot nove so odprli: otolarinološki, ortopedski, urološki oddelek, porodnišnico in ginekološki oddelek. Oddelek so obnovili in opremili z novimi aparati za preglede in slikanje, za globinsko rentgensko terapijo so nabavili najmodernejše aparate.

V vsej Istri so pričeli po osvoboditvi ustanavljati sprejemne bolnišnice v Buzetu, Mašem Lošinj, Percetu, Pazinu in Raši.

Posebno pozornost posvečajo ure-

Priprave za Zagrebški velesejem

Vse kaže, da bo na letošnjem velesejmu v Zagrebu od 23. septembra do 9. oktobra razstavljalo in si ga prišlo ogledat zelo mnogo tujcev. Dolej je dvanaest držav uradno zagorsilo, da smejo sodelovati na velesejmu. Stevilni razstavljalci, predvsem iz Italije, Avstrije, Anglije in iz zapadnih področij Nemčije, so zagorsili, da bi jim rezervirali dvakrat večji prostor kakor preteklo leto. Blago, ki bo poglano na razstavo, ne bo podvrženo taksam in ne bo potrebovalo uvoznega dovoljenja. Kompetentne jugoslovanske oblasti bodo izdale razstavljalcem brezplačne vizume in obiskovalci bodo imeli 50 odst. popusta na vseh prometnih sredstvih.

NOVE IZNAJDBE V JUGOSLAVIJI

Slovenski inženir Ivan Bonač je izumil nov sistem za proizvodnjo bituminozne zmesi za asfaltiranje cest. Ta zmes se lahko uporablja z razliko od običajnega asfalta, brez predhodnih posebnih predelov. Izgradili so že številne naprave za proizvodnjo, pa so zahtevali uporabo številnih kemičnih surovin kot kolofonijo, kazein in druge, ki jih po novi metodi ni treba uporabljati.

Kdaj je prva slovenska noga stopila na Istrska tla, kdaj je pri Sloven zagledal morje? Ali je tega res že 1300 let? Danes so to pereča vprašanja premnogi drugi bi radi zanimali naš obstoj v teh krajih od leta 600 dalje in dokazali, da je Slovene v te kraje naselila šele pred par stoletji Avstrija.

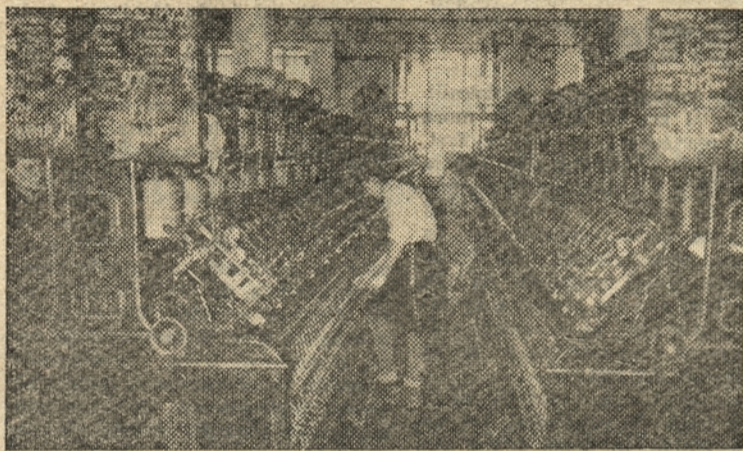
Zgodovinski dokaz, da so Slovenci v teh krajih vznemirjali Italijane že zelo zgodaj, je pismo, ki ga je papež Gregor Veliki leta 600 pisal svojemu dalmatinskemu škofu in v katerem pravi med drugim: «Močno sem potrt in globoko čutili z vami, kajti vznemirja me usoda Italijanov zaradi prodiranja Slovenov skozi Istrska vrata». To prvo poročilo stari blizu 1350 let, ki izpričuje navzočnost Slovencev v teh krajih, je točno. V Rimu so se zelo bali na severu prodirajočih Slovencev kakor tudi Hrvatov na jugu.

Slovenci si svoje nove domovine niso pridobili z lahkoto, temveč so si jo morali zagotoviti z orožjem v rokah, kajti ondodni gospodarji, nasledniki Bizantinov in pa Langobardi, so svoje posesti trdno varovali. Zadnji izmed narodov, ki so

datvi mreže protituberkuloznih dispanzerjev. Na Reki so odprli centralni protituberkulozni dispanzer, v Istri pa pet pomožnih dispanzerjev. Vsi dispanzerji imajo aparate za pneumotorar. V Istri je tudi center za zatiranje bolezni, specifične za te kraje... Na Reki delujeta šola za bolničarje in srednja medicinska šola, v Rovinju pa ortopedska šola za babice in za otroške negovalke, kmalu pa bodo ustanovili tudi enoletno šolo za higieničarje. Srednjo medicinsko šolo bodo odprli tudi v Pulju.

NAŠA PODZEMNA BOGASTVA

Rezerve premogovnega bazena v Ameenem v Bosni znašajo nad milijardo in pol ton premoga. V tem bazenu so več kilometrov dolge in nad 40 metrov visoke plasti premoga takoj pod zemeljsko površino. V kratkem bodo začeli široko izkoriščati ta ležišča. Računajo, da bodo iz njih lahko pridobivali letno od štiri do pet milijonov ton omenjene rude. Z boljšo mehanizacijo rudnikov bo lahko samo ta bazen dal toliko premoga, kolikor ga je med vojno proizvajala vsa jugoslovanska država. V bližini bazena gradijo novo termoelektrično centralo, ki bo trikrat večja od beograjske in bo dajala letno približno štiri sto milijonov kilovatov električne energije.

Tovarne jugoslovanske tekstilne industrije se tehnično izpopolnjujejo

Naš Kras bodo zopet pokrivali gozdovi

Med množičnimi deli našega gozdarstva je tudi pogozditev Krasa. Ti obubožani in pusti kraji morajo zopet ozeleneti z gozdovi. Poglejmo si samo malo jugoslovanski Kras. To je pokrajina, v kateri so tuji oblastneži sekali vse dotle, dokler niso skale pokazale go'a rebra.

Med pustimi kamniti skalami so posejane krpe zemlje, ki so jih kraški kmetje obdali z visokimi kamnitimi pregradami, da bi jih burja ne zasula. Ozka kraška polja so rodovitnejša. Letos pa so tudi jugoslovanski gozdarji začeli tekmovali, pogozditi boro kraške goličave. Ker pa gozdarji ne bodo mogli izpolniti vseh svojih nalog z redno delovno silo, za to jim bodo priskočili na pomoč prostovolci. V Postojni so letos imeli že številne delovne akcije, k iznešajo skupaj

nad 1300 dni. Samo gozdno gospodarstvo v Postojni je letos pogozdilo že 33 ha kraških goličav

Socialistična preobrazba kmetijstva

Kljub velikemu upoštevanju, ki ga je doživela naše kmetijstvo pred vojno, je po osvoboditvi z naglani koraki šlo naprej na poti socialistične preobrazbe. Leta 1939 smo imeli 2.300 traktorjev, lani pa je število traktorjev znašalo že 7.230. Kot smo pisali že zadnjič, smo v Jugoslaviji začeli izdelovati najmodernejša traktorje. Motorjev so imeli jugoslovanski kmetje pred vojno 11.500, leta 1949 pa že 17.200. V socialistični kmetijski sektor, državni in združni, je investirala država do konca 1949 leta 11,990 mi-

lijonov dinarjev, v tej številki pa niso vštete meioracije, za katere je država dala 22.586.000.000 din v vaseh po vsej Jugoslaviji so zrasti združni domovi. Dozdaj smo jih dogradili že okrog 4000. Staj za konje in govedo smo zgradili 4.331. hlevov in pitališč 3.171, staj za plemenske ovce 1048, staj za plemensko živino pa 348. Našteli pa nismo številne druge gospodarske objekte, ki so jih zgradile naše zadrage in državna posestva.

Novi proizvodi naše težke industrije

Tovarna parnih kotlov v Zagrebu je začela proizvajati dele turbin za električne centrale, ki jih sedaj gradijo v Jugoslaviji. Ista tovarna bo tudi proizvajala cevi za dotok vode do turbin. Te cevi bodo namestile na centralah v Medvodah, Zvorniku in Jablanici. To vrsto cevi izdelujejo zdaj samo v treh državah Evrope.

Nad 10.000 frontovcev pomaga izpolnjevati plan v gozdarstvu

Ker v Jugoslaviji v lesni proizvodnji še vedno primanjkuje nekaj tisoč delavcev, zaostaja tudi izpolnjevanje plana. Za to so priskočili na pomoč planu v gozdarstvu zavodni člani Fronte iz vse Slovenije. Več tisoč frontovcev v gozdovih po vsej Sloveniji že izpolnjuje svoje pláne. Skupno bo v tej akciji sodelovalo nad 10.000 frontovcev. Sedaj frontne brigade delajo komaj nekaj dni pa že visoko presegajo

dnevne norme. Tako n. pr. Ljubljanska frontna brigada, ki podira stoletne smreke v gozdovih okrog Bistre pri Vrhniki presega dnevno normo za sto odstotkov.

Kratke vesti

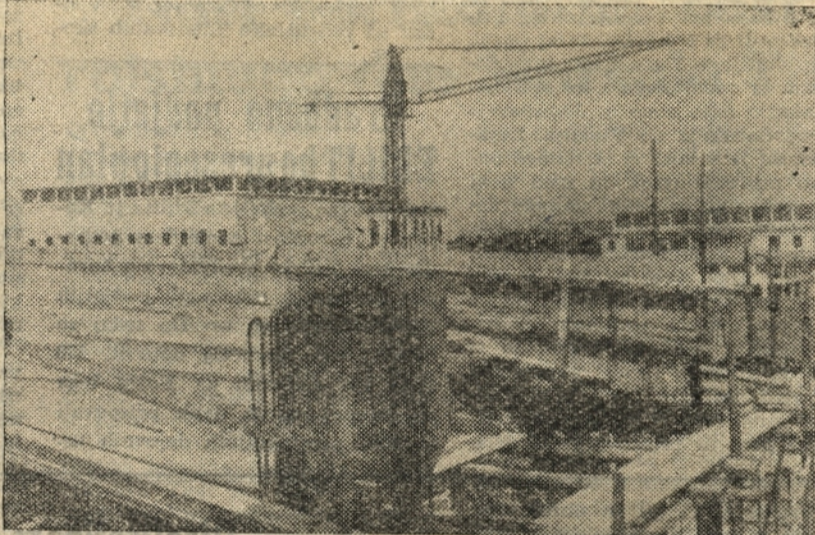
SARAJEVO — Kot rezultat borbe proti nepismenosti je v osrednji Bosni ostalo od 20.000 nepismenih samo še nekaj sto starčkov.

BEOGRAD — V Ljudski republik Bosni-Hercegovini in Makedoniji bodo začeli z izvajanjem dalekosežnih ukrepov za izboljšanje zdravstvene službe. Med drugim bodo osnovali nove radiološke kabinete in izpopolnili že obstoječe. Osnovani bodo tudi center za borbo proti raku. Ta center bo imel pomožne postaje po vsej republici.

BEOGRAD — Novi jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu Vladimir Popović je včeraj prvič uradno obiskal zunanje ministrstvo Združenih držav Amerike. Ob odsotnosti Acherona ga je sprejel njegov namestnik James Weeb.

BEOGRAD — Osem grških otrok, ki so se med državljansko vojno zaleteli v Jugoslavijo je te dni odpotovalo z letalom preko Rima v Australijo k svojim staršem. Otroke spremlja do Rima tajnica Centralnega komiteja Rdečega križa Srbije, Nada Sevič

V reškem pristanišču so v prvih devetih mesecih lanskega leta zaznamovali 1.614.644 ton blagovnega prometa, kar znaša 644.048 ton več kakor v predvojnem času. V tem času je pristalo v reškem pristanišču 5754 parnikov raznih držav z netto reg. tonaže nad 1.278.165 ton.

Nova tovarna aluminija v Srinšču pri Ptuj

Slovenci in Primorje

imeili v posesti italijansko zemljo, so bili germanski Langobardi, ki so se leta 568, preselili preko slovenskega ozemlja iz podonavskih nižin v Furlanijo, kjer so se utrdili.

Na te so torej naleteli Slovenci, ki so se okoli leta 568. začeli pomikati proti zapadu in so jih skupno z Obri začeli napadati in poseljevati to zemljo. O teh bojih nam pripovedujejo tedanji pisci v svojih delih. Slovenci so jih bojevali okoli 150 let, to je od začetka VII pa do srede VIII. stoletja. Slovenci so v tistih časih skupno z Avari predstavljali znatno bojno silo in so ogrozili celo Cedad, tedanje glavno mesto Furlanije ter se bobojih so Slovenom omogočili naselitev v današnji Beneški Sloveniji, Goriških brdih in ob Soči in Nadiži, kjer prebivajo še danes. Slovenci tedaj niso predrl Furlanske obrambne črte, čemur je bil vzrok strnjeno prebivalstvo, ki je bilo številno in gosto naseljeno. Glavni vzrok pa je bil sistem obrambe, ki so ga Langobardi upo-

rabljali proti Slovenom. To so bila zidovja, gradiči, gradovi in utrjene soteske in ceste s stalnimi posadkami. Tu se je torej ustavil slovenski naval in tu še danes potekajo etične meje med Slovenci in Italijani.

Vse za to mejo dalje pa je od VII. stoletja poseljevalo tedaj že strnjeno slovensko prebivalstvo. S slovenskim življenjem je bil že tedaj posejten prostor med Snežniki, Nanosom, Triglavom in morjem.

Slovensko ime Gorica se je prvokrat pojavilo okoli leta 1001. Bil je majhno naselje, ki je dobilo svoje ime po gorici, vrh katere se je razprostiralo. V XI. stoletju pa, ko so se tja preselili nemški plemiči, ki so si na hribu postavili tudi svoj grad, je začela Gorica dobivati večji dotok tujega prebivalstva. To so bili večinoma ljudje iz njene okolice, ali pa iz Kranjskega, veliko manj pa je bilo nemških bankirjev, trgovcev, uradnikov in služinčadi, ki so tja prišli z Goriškimi grofi. Da je bila večina prebivalstva slovenska nam izpričujejo pisci, ki pišejo

okoli leta 1571, da se v Gorici govori slovensko, italijansko in nemško, pridige pa da so le v slovensščini in včasih tudi italijanske.

Po vsem Goriškem je ostala meja med Slovenci in Italijani jasno začrtana in se cela stoletja ni izpremenila, razen v manjšem številu slovenskih vasi v Furlanski nižini, ki so se tam ustanovile šele sredi X. stoletja in so tekom časa izgubile svoj slovenski značaj ter se pofurlanile. Drugače pa je veljalo in velja, da so bili Slovenci omejeni v glavnem na Gore, Brda in Kras, Furlani in Italijani pa na nižino. Kjer se Kras približa morju, se mu približajo tudi Slovenci. Tako segajo Slovenci od Stivana pri Tržiču, pa do Trsta v dvajsetkilometerskem pasu prav do morja in se šele v samem Trstu srečajo z drugorodci.

Trst se je šele pred 510 leti razvil in narasel v močno mesto, poprej pa njegova pomembnost ni bila tako velika. V starem veku se je pojavil kot skromna naselbina

Karnov, pod imenom Tergeste. Tu di pozneje pod Rimljani ni dosegel večjega pomena in celo v dobi svojega največjega procvita, to je v XIV. stoletju, ni presegalo število njegovega prebivalstva 10.000, v prvi polovici XVII. stoletja pa je imelo celo samo 3.000 prebivalcev in v XVIII. stoletju 5.000. Šele od XVIII. stoletja naprej se je pričel Trst razvijati in rasti preko mej mestnega obzidja tako, da je že v začetku XIX. stoletja dosegel 100 tisoč prebivalcev. Nato pa je prebivalstvo naglo naraščalo in Trst je imel okoli leta 1900 že 180.000, leta 1910 ko je pod Avstrijo dosegel višek svoje moči, je imel 230.000 prebivalcev. Te številke smo navedli zato, da dokažemo, da Trst ni bil že od nekdaj tako važno in pomembno mesto, kakor je danes, temveč da je postal tak šele zadnjih 150 let. Poprej ni imel niti velikega dotedaj prebivalstva, katerega so uravnavale gospodarske, vojne in politične sile na skrajnem koncu Jadrana. Pred vsem pa sta v starejši dobi ovirala napredek Trsta, najprej Akvileja in pozneje Benetke.

(Nadaljevanje sledi prihodajč)

SEDEM DNI PO SVETU

Kominformu se majejo tla pod nogami

Takoimenovani »titizem« je dopolnilo marxizma, je izjavil Del Baria

Tako imenovani »titizem« je dopolnilo marxizma, je izjavil Del Baria, bivši član Centralnega komiteja Komunistične partije Španije. Jose Del Baria v svojem odprtem pismu ostro obsoja politiko Sovjetske zveze do drugih komunističnih partij, posebno pa kampanjo proti Jugoslaviji. V svojem pismu Baria pravi med drugim: »Dejstvo je, da je tako imenovani »titizem« dopolnilo marxizma. »Titisti« so marxisti in njihovo gibanje se prilagaja tekočim dogodkom, toda ti dogodki so novi in potrebni objašnjevanja. Jugoslavoani jih razlagajo v luči marxizma. Brez dvoma se bodo posledice tega kazale tudi izven Jugoslavije. Nevarnost za ponarejevalce je toliko večja, v kolikor je že pred napadom Kominforma na Jugoslavijo obstajalo v vsaki državi močno »titistično« gibanje.« zaključuje Bario.

Nato obtožuje v svojem pismu španske kominformistične voditelje, da so onemogočili uničenje fašizma v trenutku osvoboditve Francije. Takrat so bili člani španskega odporiškega gibanja v Franciji brez vodstva, ki bi jih bilo sposobno pripeljati do zmage. Mnogi španski komunisti so bili proti ta-

Francoska mladina se pripravlja na odhod v Jugoslavijo

V mladinske delovne brigade, ki bodo letos odpotovale v Jugoslavijo, se je do sedaj prijavilo že 1100 francoskih mladincev. K tem se bodo pridružili tudi tisti, ki so bili že leta 1947. v Jugoslaviji. Omenjene brigade se bodo udeležile prostovoljnega dela na raznih objektih, ki so predvideni v petletnem načrtu Jugoslavije. Organizatorji se pritožujejo zaradi sabotaže nekaterih kominformističnih elementov, ki skušajo na vse načine preprečiti njihovo udeležbo v brigadah. Kakor zatrjujejo, jim je grozilo tudi vodstvo komunistične partije Francije.

Kominformistične metode v Franciji

Do težkih incidentov je prišlo na zborovanju, ki ga je priredila francoska kominformistična partija z namenom, da bi odvrnila od njihovega načrta mladince, ki nameravajo priti letos v Jugoslavijo na prostovoljno delo. Ko je skupina kominformističnih elementov spoznala, da je vse njihovo prizadevanje za prepričanje mladincev zaman, je prešla na dejanja in je brutalno pretepla mnogo mladincev, ki so obsojili protijugoslovansko kampanjo kominforma.

Vsa svetovna javnost se je začela živo zanimati za vest, da bo začela Amerika izdelovati vodikovo bombo ali atomsko super bombo, kakor jo tudi imenujejo. Napredni krogi v svetu, ki se borijo za mir, so z velikim ogorčenjem sprejeli to vest. Saj so iznašli novo sredstvo za množično pobijanje ljudi. Goto-vo vsi zasledujejo v časopisih, kako se v mednarodnih diplomatskih forumih pogajajo za kontrolo nad atomsko energijo. Sedaj pa se huje kot prava atomska bomba ta vest. Pri tem pa je nastalo eno vprašanje. Ali bo to, eno največjih odkritij človeškega razuma — spro-stitve energije iz atoma dušika — za miroljubne namene, za pospeševanje civilizacije in blagostanja ljudstva. Saj nudi atomska energija neslutne možnosti zato. Vzemim:

ki politiki — piše Bario — toda voditelji partije so pokazali poslušne hlapce in so izvedli ta kompromis, ki je postavil Španijo pod direkten vpliv Anglije.

V nadaljevanju odprtega pisma izjavlja Bario, da sedanja politika kominformističnega vodstva španske komunistične partije ni nič boljša od politike Nacionalne Unije.

Bario obtožuje v svojem pismu sedanjega vodstva španske komunistične partije, ki govori o miru in borbi proti imperializmu, ne razvija pa borbe proti Francu, in obtožuje vodstvo, da demoralizira poštene Špance in jih zavaja v pasivnost in celo prodaja sovražniku vse one, ki nočejo, da bi se njihova dežela izpremenila v navadno anglosaško kolonijo in ki prav tako nočejo, da bi njihova domovina postala kolonija Sovjetske Zveze.

Ob zaključku pisma poziva Ba-

rio vse komuniste, socialiste in demokratske republikance, naj proučijo prave razloge tako imenovanega »titizma« in naj sestavijo delegacijo, ki bi v luči resničnosti proučila vse to kar trdijo po eni strani kominformisti, in po drugi strani jugoslovanski komunisti.

V Jugoslaviji taki ukrepi niso potrebni

Madžarski časopis »Szabot Nepk« zahteva, da se postavijo pred sodišče vsi tisti delavci, ki kršijo delovno disciplino. Časopis se izraža takole: Pred sodišče je treba postaviti vse tiste delavce, ki po petih letih diktature proletariata še niso razumeli, da imajo poleg pravic tudi dolžnosti, ki jim zadajajo nalogo delati z zavednostjo in marljivo,

Šovinistična burka po slovenskih vaseh v Italiji

Preteklo nedeljo so imeli v vaseh Ažla in St. Lenartu proslave v zvezi z ustanovitvijo otroških vrtcev. V Ažli so postavili temeljni kamen. Manifestacija, ki se je razvila v šovinističnem duhu se domače prebivalstvo ni udeležilo, temveč so bili pripeljani prenapeteži iz Italije. Pol ure za tem je bila podobna manifestacija tudi v St. Lenartu. Nanjo so pripeljali otroke iz vseh okoliških vasi. Govorili so različni ljudje. Nekdo od govornikov je dejal, da se morajo upreti politiki slovenske manjšine. Dejal je: »Tu ni narodnostnih vpra-

šanj, etničnih mej, ne manjšinskega vprašanja. Te doline so italijanske in so prve prelivali kri za trikolore.« Govorniku so plovakali samo neki priseljence iz Fiemonta in učiteljice, pa še ti so utihnili, ko so videli, da ni odziva.

Očitno je, da so italijanski šovinistični krogi uvideli, da bodo imeli uspehe z raznarodovalno politiko le tedaj, če bodo v potujočevalnico opravili najmlajše Slovence, to se pravi predšolske otroke. Samo zato podpirajo ustanavljanje otroških vrtcev v Slovenski Benečiji.

ČSR je popolnoma podrejena SZ

Na predlog notranjega ministra Češkoslovaške Václava Noseka je češkoslovaška vlada sklenila na svojem tedenskem zasedanju, da ustanovi ministrstvo za državno varnost. Predsednik republike je imenoval ministra državne varnosti odposlanca Ladislava Koprivo. To je prvi sklep, ki ga je podvzela vlada na temelju nedavno izdanega zakona, po katerem lahko parlament pooblasti vlado za ustanovitev novih ministrstev in slovaških komisariatov, ali pa jih lahko s posebnim dekretom ukline.

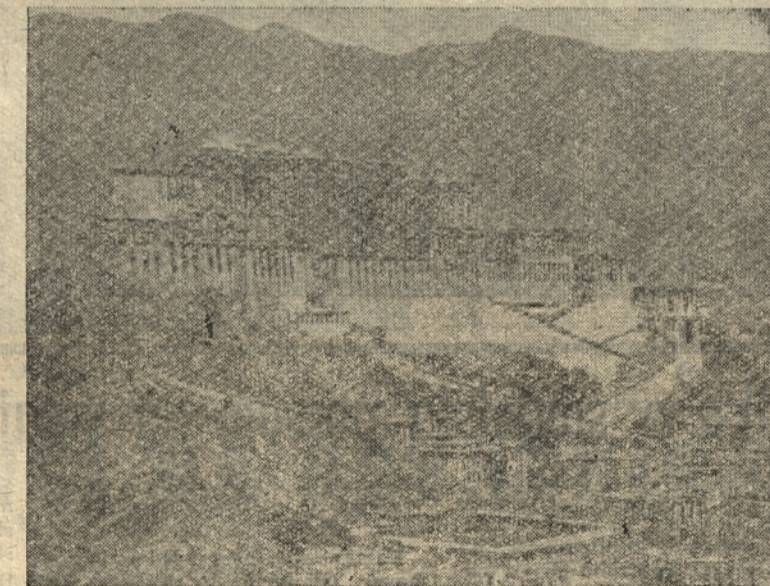
Menijo, da so nova ministrstva za javno varnost ustanovili zato, da bi nadzorstvo nad državno policijo prešlo z kompetence ministra Nosaka pod drugega ministra, ki ga smatrajo Sovjeti za zaupnejšega.

Še hujša kot atomska bomba

za primer avtomobil, ki bi ga lahko ena tisočinka grama atomske energije premikala z največjo brzino več sto let. Toda to veliko iznajdbo hoče civilizirani svet uporabljati kot morilno orožje, za uničevanje zemeljske kulture.

Pet let je komaj minilo odkar je nad Japonskim mestom Hirošino eksplodirala prva atomska bomba, pa so že iznajdli novo še hujšo bombo - superbombo. Za to so atomski znanstveniki mnenja, da lahko doseže tisočkrat večji rusilni učinek, kakor navadna atomska bomba.

Kaj je sploh atomska in vodikova

V Lhassi, glavnem mestu Tibeta prebiva v tem gradu arumeni pa-
pež Dalaj Lamma

Z vsakim dnem nove zmage kitajske ljudske vojske

Cete kitajske ljudske vojske so te dni dokončno zasedle nek otok na otočju Mansan. Poleg tega pripravljajo izkrcanje na drugih otokih tega otočja čete generala Lin-Paua, ki se zbirajo na področju Keka v bližini Ti-Cunga. Komintanške čete že zapuščajo otočje. Na otokih nameravajo pustiti samo majhne gverilske skupine.

TRUMANOVA hinavska politika

Truman je odredil 30. maj za »Dan molitve za stariji mir«. Na predlog kongresa je pozval vse Amerikance, naj smatrajo ta datum za dan počastitve spomina padlih borcev, hkrati pa naj vsak molji po svojem verskem prepričanju, da bi tako imenovana »Božja previdnost« prinesla trajen mir burnemu svetu.

S to hinavsko formulo skuša predsednik Združenih držav Amerike začeti dvoumno politiko: pridržati namreč ljudem o miru, v slednji delavnici pa proizvajati vojni material, ki bo ljudstvo uničil.

Tragičen dogodek pri neki procesiji v Benetkah

Pri neki procesiji v Benetkah je padlo v kanal 15 otrok, ki so šli preko mostička v Borochiaro Cavarzere, ki se je pod procesijo podrl. Po prvem zaprepašenju se je vrgla v vodo večina ljudi, ki je videla nesrečo otrok, čeprav niso znali plavati.

Od 15 otrok, ki so padli v vodo so našli 10 trupel. Fotapilači preiskujejo dno kanala daleč okoli, da bi našli trupla še ostalih petih nesrečnih otrok, ki pa jih niso našli.

V znak žalosti so v Cavarzere zaprti vsi javni uradi, kinomato-
grafi in prodajalne.

Kratke vesti

MANTOVA — V Mantovi je prišlo do spopada med stavkajočimi kmetijskimi delavci in predstavniki delodajalca, ki so začeli streljati proti stavkajočim in so enega delavca ubili, mnogo drugih pa ranili.

SAIGON — Delovaije partizanov v Indokini se širi. V glavnem mestu Kočinčine, Saigonu je eksplodiralo na raznih mestih skoraj ob istem času sedem bomb. Eksplozije so povzročile precejšnjo škodo.

FRANKFURT ob Majni — V tujski legiji služi sedaj že nad 120 tisoč bivših nemških in avstrijskih vojnih ujetnikov.

RIM — V statističnih podatkih ministrstva za delo, je bilo v mesecu marcu v Italiji en milijon 966.234 brezposelnih.

LONDON — Lord Vansittart je zahteval v poslanski zbornici, da se prekinejo trgovinske zveze med Madžarsko in Veliko Britanijo. Svojo zahtevo je Vansittart podprl z dejstvom, da madžarske oblasti grodo ravnaajo z britanskimi diplomati.

WASHINGTON — Tudi ameriška vlada zahteva v notki, ki jo je izročila Sovjetskemu zunanjemu ministru, takojšnjo razpustitev policijskih oboroženih sil v vzhodni Nemčiji. Nota zatrjuje podobno kot francoska nota, da štejejo te policijske enice 50.000 mož, in da imajo izrecno vojaški značaj.

CAMBERRA — Poslanska zbornica je potrdila zakon, ki določuje razpustitev Komunistične partije. Zavrnili so laburistični predlog, ki je nasprotoval odredbam tega zakona. Te odredbe zadenejo namreč civilno pravico. Zakon bodo tudi predložili senatu.

WASHINGTON — Organizativni odbor mednarodnega velesejma v Chikagu, ki bo letos od 7. do 20. avgusta, je vzel na znanje umik češkoslovaške prošnje za udeležbo.

STRASBURG — Pred člani in simpatizerji tako imenovanega »Rassemblement de Peuple Français« je general De Gaulle izjavil, da Evrope ne bo več mogoče obnoviti niti z govori, niti z tako imenovanim kombinatom premoga in jekla, o katerem se še niti ne ve kdo ga bo vodil.

Netilcem nove vojske so potrebni vojni zločinci

General Mac Arthur je izjavil, da bodo 31. maja izpustili na svobodo pet japonskih vojnih zločincev, ki so sedaj v zaporu Sugamo pri Tokiu. To so divizijski general Kato in štirje njemu podrejeni vojaki in uradniki bivše japonske vojske. Tako so izpustili sedaj že 17 japonskih vojnih zločincev.

Medtem, ko pri nas primanjkuje delovnih rok

V poročilu, ki je bilo predloženo izvršilnemu odboru Svetovne sindikalne zveze je poudarjeno, da je v kapitalističnih državah nad 45 milijonov brezposelnih. V državah jugovzhodne Azije, latinske Amerike in v kolonialnih državah je povsod na desetine milijonov brezposelnih.

Mačehovski odnos do Sloveskih vasi v Italiji

Standraž pri Gorici je še vedno brez vodovoda, kajti goršk občin-
ski svet se ne zmeni za to vas, čeprav so Standražani že pred 24 leti, ko so bili še samostojna občina, pripravili vse potrebno za svoj vodovod. Prav tako so zanemarjene vaške ceste. Gorška občina seveda rajši skrbi za ezule, katerim zida hiše na nekdanjih pozemkih občine Standraž.

(Nadaljevanje sledi)

»ISTRSKI TEDNIK« NAŠEMU KMETU

Važnost osnutka o plačilu akontacij na davek od dohodka kmečkih gospodarstev za leto 1949

Dokler ne bo za leto 1949 definitivno odmerjena dohodnina in na podlagi iste davek kmetijskim gospodarstvom, se pobira akontacija v višini 10 odst. davka, ki je bil odmerjen za leto 1948.

Zato so v preteklih dneh vsa kmečka gospodarstva v Istrskem okrožju dobila položnice s pozivom za plačilo akontacij na davek od njihovega dohodka za leto 1949.

Vabimo kmečka gospodarstva, da v svojem lastnem interesu izvršijo na najbližjem poštnem uradu vplačilo te akontacije v določenem roku. Z ozirom na to, da je bil dohodek našega kmetijska v letu 1949 v splošnem manjši od leta 1948 in posebno z ozirom na to, da predvideva novi osnutek o davku na dohodek mnoge olajšave in prvi vrsti takozvanim enostranskim kmetijskim gospodarstvom t. j. onim gospodarstvom, ki se bavijo v pretežnem delu z gojenjem povrtnin in industrijskih sadežev in olajšave družinam z večjim številom otrok, bodo naša kmečka gospodarstva že s plačilom same akontacije v velikem odstotku poravnala davek, ki jim bo po davčnih komisijah naknadno definitivno odmerjen.

Pripomniti moramo še to, da predvideva novi osnutek tablice za odmero davka kmetijskim gospodarstvom nižji odstotek, kakor je veljal za odmero davka v letu 1948.

Ce vzamemo v obzir letošnjo dobro pomladansko letino, in nove predvidene olajšave za odmero kmetijskih dohodkov, bodo naši kmetje z lahkoto, ne da bi čutili pri razvijanju svojega gospodarstva najmanjše breme, izvršili svojo dolžnost v svojo lastno in skupno korist.

OPOZORILO bikorejcem

Okrajni veterinar v Kopru razdeljuje bikorejcem mast »Bovaerine« za razkužitev bikovega spolnega uda, zato si jo nabavite. Nujno vam bo potrebna, saj se je v zadnjih mesecih spolna bolezen krav zelo razširila. Marsikateri bik je danes neuporaben, pa gre škoda v tisoče in tisoče.

Uporaba masti je zelo enostavna. Iz tube jo iztisnemo okoli 2 cm na krpico, namažemo jo okoli sravnih usten goneče se krave in še par centimetrov v samo nožnico. Bik zadene pri skoku s svojim spolnim udom ob ta namaženi vhod v kravo nožnico in si namaže svoj spolni ud s to razkuževalno mastjo in v kolikor bi bila krava spolno bolna, je mala verjetnost, da bi se okužil tudi bik. Za vsak slučaj pa je potrebno še bikov spolni organ takoj po skoku razkužiti s slabo raztopljeno hipermagana, vijoličastega zrnatega praška, ki ga dobite v lekarni. Najpriladnejši za to postopek je aparat za klistiranje. Napolnimo ga z vodo, vržemo vanj nekaj zrnc hipermagana, kar zaustavi, da dobi raztopina blede vijoličasto barvo in se še vidi dno posode. Pipico aparata vtaknemo v sečno cev bika, s prsti pritisnemo kožo ob cev, tako da se čim manj raztopine izlije, nato odstranimo prste in raztopina izteče. To ponovimo nekolikokrat.

Vsa ta previdnost je nujno potrebna, samo da se bik ne okuži. Njegovo spolno obolenje je težko ugotoviti, običajno nas na to opozorijo lastniki okolišnih krav, ko se je bolezen že prilično razpasla.

Od lastnikov krav pa se zahteva, da pripeljejo kravo čisto posebno okoli nožnice. Priporočljivo je tudi, da s prsti odpremo vhod v nožnico goneče se krave, da vidimo, ali ni na nožni sluznici kakšnih sumljivih naslag, ki bi dale slutiti na spolno bolezen. Ta navodila strogo izvajajte, samo da bi čim več krav ostalo brejih.

V nabavno prodajni zadrugi

Trte bodo začele kmalu cvesti in treba bo drugič škropiti. Zato sem stopil v omenjeno trgovino, da kupim sušilo. Odgovorili so mi kratko, da ga nimajo. Za menoj je stopil v trgovino kmet in vprašal po brusnih kamnih za kose. Prav tak odgovor je dobil, da nimajo, pač pa, da pridejo, a ne vedo kdaj.

Ljudski tednik ima »Stran naših kmetovalcev«, Istrski tednik »Istrski tednik našemu kmetu«, zraven tega pa še Primorski dnevnik prinaša strokovne članke. Tovariši pri Poslovni zvezi, če si niso v kmečkih potrebah na tekočem, bi čitali strokovne članke, pa bi lahko marsikaterikrat kmetu preskrbeli najnujnejše pravčasno.

Ali naj kmetusti seno do julija, ko moda do po brusni kamni, da bo lahko nabrusil koso?

KMETJE!

Skrbite, da bodo čisti vaši svinjaki, kajti prašče ogroža bolezen posebno v vročih poletnih dneh;

semena pridelujte sami, po možnosti tudi za oddajo in to predvsem pšenico, deteljo, grah in krompir;

vsaka ped zemlje mora biti pravilno obdelana. Če bo ostala neobdelana se bo zemljo odvzelo in dalo tistemu, ki jo obdeluje.

ORANJE MED TRTAMI Z VOLOM

SKODLJIVCI NA POVRTNINAH

BRAMOR

Bramorja poznajo menda prav dobro vsi naši kmetovalci, posebno pa vrtnarji. To je čudna, zelo grda, skoraj črtna žival. Podobna je deloma črtniku (gril'o) deloma pa krku (ta'pa). Povzroča veliko škodo poljedelkim kulturam s tem, da jim odgrize korenine. Kjer se bramor dobro ustanovi je zemlja vsa razrita in privzdignjena zaradi nešteti rovov tik pod gornjo plastjo. Pod zemljo v gnezdu jajčaste oblike znesse samica v juniju do 300 jajček, iz katerih izležajo ličinke, podobne odrasli živali le da nimajo kril.

Kako ga uničujemo

Poznamo več uspešnih načinov zatiranja tega škodljivca. Priporočamo pa le sledeče: V jeseni zakopljemo v pol metra globoke jamice sveži konjski gnoj in ker je ta v zimi toplejši od zemlje, se bramor v njem vgnezdi in prezimi. Ko mraz popusti v februarju preden

se živali razidejo, jamice razkopljemo in živali uničimo.

Drugi uspešen način za zatiranje bramorjev je vaba, zastrupljena s cinkovim fosfidom, ki se pripravljajo na sledeči način:

Zdrobimo na debelo 100 kg koruze (lahko pa uporabimo tudi otrobo) in jo ovlažimo s 25 l vode. Težji zmešamo dodamo 4 kg cinkovega fosfida. Na ta način pripravljamo vabo trosimo zvečer po okuženi površini (največ v bližini vhodov v rove, kjer se podnevi skriva živali). Na 1000 kv. m okužene površine ne uporabimo več kot 4 kg vabe.

STRUNE

Strune so do 3 cm dolge ličinke. Telo je ovito s trdo rožnato skorjo (zaradi tega jih imenujemo strune). Odrasli hrošči so znani pod imenom poljska pokalica (podogast) črni hroščki, ki v nevarnosti ležijo na tleh nepomično, in nato odskočijo kot skakavci. Pri odkoku se čuje značilni pok, zato ime »pokalica«.

Odkup zgodnjih pridelkov

Letos so se zadrugi pripravile že zgodaj na odkup, ker je ugodno pomladansko vreme obetao tudi ugoden in obilen pridelek. Tako česnje kot grah so lepo pokazale in kmetu obodrine srce, ker se je bal suše kot lansko leto.

Le jagode niso obrodile letos toliko, kolikor so kmetje pričakovali in tudi na to računalo izgleda, da so cvetele v dežju in se radi tega niso oplodile v taki meri, kakor je bilo želeto. Tudi cvetje je bilo redko.

Kljub vsem tem pozitivnim okoliščinam pa je treba opozoriti kmetovalce na to, da se ne bi godilo kakor prejšnje leto. Treba je, da kmetje izbirajo blago in da najboljši stavijo posebej. Prav tako drugo in tretjevrstno. Kajti samo pri temeljiti izbiri blaga bo lahko pridelki zasloveli v svetu in si sami povešali ceno.

Pridelki iz Koprščne imajo zelo dober okus, kar predstavlja za njih veliko ugodnost. Imajo tudi ugoden duh. Ti dve svojstvi sta zelo cenjeni pri kupcih. Toda prvi vtis, ki ga dobi kupec od pridelka, je merodajen in odločujoč.

To je zunanja lepota pridelka. Tu pride tudi v poštev izbira in zlaganje pridelkov.

Pridelki morajo biti tako zloženi, da privlačujejo kupca. Ne sme pa se nikakor dogoditi, da bi se pod gornjo lepoto pridelka nahajala pridelki druge ali tretje vrste ali pa celo tako blago, ki je za odmet.

V takih primerih se kupec odbije in to za vedno ali pa celo za dolgo časa. Tako postopanje se smatra kot prevara.

Zadruga so prve poklicane, da kontrolirajo, da ne pride do podobnih zlorab. One morajo svoje članke in ostale kmetovalce poučiti, kako je treba postopati pri izbiri pridelkov. Izvorno podjetje pa mora paziti, da blago ponovno pregleda, predno ga odpremi na trg in od strani vse, kar je sumljivo.

Tudi glede zaobale je treba biti previden, začaba mora biti enaka ali vsaj približno enako velika, posebno ko se gre za zunanji trg. Seveda tudi domačega trga ne smemo v tem oziru zanemariti.

Tudi pri zaračunavanju teže zaobale ali starek je mnogo olajšano, če je ta enaka.

Letos je na primer izvorno podjetje postavilo norme, da košare za grah računajo po 1 kg. V stvari priti ena košara ne tehtata 1 kg. So celo take, ki tehtajo samo 600 gr. Naravno je, da tak postopek vzbuja nezadovoljstvo pridelovalcev, ker ne samo da izgubijo dobiček, ampak

kupa, marveč oddajo blago v izgubo. To zadevo je treba nujno urediti. Nekaj podobnega je tudi pri zaobali za česnje in jagode.

Smo v začetku odkupa, ko se pojavljajo razni nedostatkji, tudi nepredvideni, zato je treba sedaj podvzeti vse mere, da bo odkup potekal v zadovoljstvo proizvajalca, izvoznika in kupca.

Kmetijski svetovalec odgovarja

VERASANJE: V zadnji številki »Tednika« je bilo govora, zakaj so se posušile sadike paradiznika v Ankaranu. Pri nas pa se je na sadikah pojavila čudna bolezen. Pojavili so se črni madeži tik nad koreninami, rastline trohniljo, listi se sušijo in seveda od takih rastlin ni pričakovati nobene koristi. Treba jih je čimprej nadomestiti z novo zdravo rastlino. Je mogoče ugotoviti to bolezen in predpisati kako škropivo?

ODGOVOR: Ni mogoče ugotoviti nekaterih bolezni in predpisati zdravila ne da bi zdravnik prejel bolnika pregledal. Tako je v vaši zadevi, tov. iz Kampela. Najbolje je, da vramete par teh bolnih sadik s koreninami, in jih prinesete na naše uradno ali na kmetijski odsek v Koper. Po ugotovitvi bolezni bomo v »Tedniku« opisali bolezen in predlagali zdravila. Omenjamo pa, da je paradiznik ves čas svojega razvoja podvržen raznim boleznim. Iz vašega opisa bolezni, če ravno je povzročil in malo zanesljivo, bi se dalo sklepati, da gre za bolezen bakterijske narave. Izgleda, da ni druge rešitve nego rastline čimprej odstraniti in jih sežgati.

VPRAŠANJE: Pri naši zadrugi smo si po planu zadali obvezo, d. bomo posadili cvetače in približno 5000 kv. m. Koliko semen moramo uporabiti za dovoljno vzgojo sadik in kakšne vrste pozne cvetače nam priporočate?

ODGOVOR: Na 1 kvadratni meter površine uporabimo 15 do 2 gr. semen. Na vsak način če dobro posejete in pravilno ravnate s sadikami, ne uporabite za površino, ki ste jo dočeli po planu več kot 150 gr. semen.

Kar se tiče sort pozne cvetače priporočamo, če imate priliko za nabavo semen, Napuljsko orjaško, Alžirsko, Frankfurtško in Snežno kepo.

močno okužena, enostavno preorjemo in pred ponovno setvijo razkužimo z gnojnim z apnenim dušikom (kalcijevim amidom) ali z apnenim prahom). Strune lovimo na njihvi večkrat z dobrim uspehom z vabami. Po vsej površini, kjer so se pojavile te živalice, zakopljemo 5 do 10 cm globoko zrezane koščke krompirja, repe ali pese. Pri vsaki taki vabi vtaknemo palčko kot znamenje, kje se vaba nahaja. Vabe večkrat v tednu odkoplujemo skupno z delom zemlje ter vse škodljivce, ki so se zbrali okrog vabe, uničimo. Omeniti smo, da strune žrejo različno zelenjavo in korenje, posebno pa jim ugaja solata. To lahko sadimo med druge posevke bolj na redko. Ko se začnejo sušiti, prejšnjemu pri par sadikah, vzrček tej bolezni in če dobimo pri koreninah struno, odkoplujemo vse napadene sadike solate skupno z zemljo ter uničimo škodljivce.

Izkušnja so pokazala, da se strune izogibajo zemljišč, kjer je sejana bela gorčica (sinapi alba), zato je priporočljivo sejati to našo industrijsko rastlino na njihve, kjer so se pojavile strune.

Fizkultura

Nov svetovni rekord v teku

Izaija Popkov iz Bakua je potolkejši dosedanji svetovni rekord v teku na 5000 metrov, s tem da je omenjeno razdaljo pretekel v 35 minutah in 32 sekundah in 8/10 sekunde v tekmah za prvenstvo med kavkaškimi tekmovalci. Prejšnji svetovni rekord je dosegel Britanec Churcher, ki je pretekel progo v 35 minutah in 33 sekundah.

Koprski 'Proleter' je bil premagan

Nogometna enajstovrstna ekipa »Krim« iz Ljubljane je v nedeljo premagala na stadionu v Kopru moštvo sindikalnega športnega društva »Proleter« s 5:1.

Kolesarske dirke Dunaj - Zagreb

28. t. m. bo kolesarska dirka Dunaj-Zagreb. Pri dirki bodo sodelovali kolesarji Avstrije in Jugoslavije.

Šah naj postane naša igra

Tradicija naših ljudi je, da ob nedeljah po gostilnah radi kvarfajo. Toda to ni edino. Kakor nam je vcepil fašizem razne nekoristne kulture, tako nam je tudi to. Danes pa, ko živimo v razvojni dobi naše miselnosti, kulture in našega življenja sploh, je potrebno, da te stare tradicije opustimo.

Če pogledamo, koliko naših ljudi zna šahirati, pa nam bo takoj stvar jasna. Ni dvoma, da še mnogi sploh ne vedo kaj je šah. S kvartanjem smo že omenili, da se naš človek le kvari. Šahom pa je drugače. Šah je igra, ki prisili človeka, da se poglobi z mislimi in vzporedno s tem seveda ga nauči misliti. Ali bi ne bilo bolje, da namesto kvartanja uvedemo po naših gostilnah šahiranje? Brez dvoma! Toda za to mora nekdo tudi skrbeti. Do danes pa lahko rečemo, da so naša šahovska društva le malo storila, ali bolje rečeno nič, da bi se šah razširil tudi po naših vaseh. To vendar ni potrebna igra, ki naj bi jo znal samo tisti, ki jo zna, marveč mora biti to popularna igra, s katero naj bi se naš človek razvedril. Zato podčrtamo, da tisti, ki se kaj razumejo v šahu, naj objavnjujejo in učijo tudi tiste, ki se o tem ne razumejo. Edino tako bomo lahko rekli, da bo enkrat naš človek kulturni, in da se bo znal poglobljati tudi v svojem vsakdanjem življenju.

Objave

Nov uradni list VUJA

Izšel je Uradni list Vojne uprave JA in Istrskega okrožnega LO števil. 7, ki vsebuje odredbo o davku od prometa proizvodov in storitev z odnosno tarifo. Opozarjamo vse ustanove, podjetja in obrtnike, da si v lastnem interesu takoj nabavijo omenjeni številko »Uradnega lista«. Dobi se v vseh knjigarnah »Lipeca« Oddelek za finance Koper

7,30 in se takoj vrne nazaj v Divača, kamor prišpe 8,15 in nadaljuje vožnjo po dosedanjem voznom redu, tako da pride nazaj v Koper ob 11,10.

Počitniško domovanje vojnih sirot

Okrožni invalidski odbor je organiziral za invalide sirote in starše padlih borcev dvajsetdnevno počitniško domovanje v Jugoslaviji v mesecih juniju, juliju in avgustu. Počitniško domovanje bo brezplačno.

Ljubljanski invalidi so obiskali naše okrožje

V soboto 20. t. m. je pevski zbor ljubljanskih vojnih invalidov obiskal naše okrožje. V soboto zvečer je gostoval v Školah na partizanskem taboru, kjer je zapel nekaj narodnih in partizanskih pesmi. Okrožni odbor vojnih invalidov je v soboto zvečer 20. tm. otvoril turistični hotel »Helios« v Portorožu. Vsi dohodki bodo šli v prid vojnih invalidov Istrskega okrožja.

Slikarska rastava Lucijana PAROVELA v Kopru

23. maja je bila v Kopru v dvorani nad Loggio otvorenja slikarska razstava. Razstavljene so slike koprškega slikarja Lucijana Paroveča. Razstavo si lahko ogledate do 31. maja.

Nova trgovina

V novi zgradbi Riviera Turist hotel ob pristanišču v Kopru bo dne 1. junija začela obratovati nova trgovina galanterijskega blaga. Trgovino bo upravljalo trgovsko podjetje OMNIA. Založena bo z obutvijo, mešanim blagom, železino in raznimi predmeti široke potrošnje. Trgovina je opremljena z najmodernejšo opremo. O podrobnostih bomo poročali prihodnjič.

Mladinsko kulturno društvo iz Celja

»MAKSIM GORKI«

PRIREDI

danes 26. maja 1950 ob 20. uri PEVSKI KONCERT na Titovem trgu v Kopru

Zadružniki iz Vižmarij so nas obiskali

V torek 23. maja so nas obiskali zadružniki iz Vižmarij in St. Vida. Ogledali so si Portorož in Koper. Čeprav je bil njihov izlet kratek, so bili navdušeni in zadovoljni, da lahko tudi kmetje uživajo tisto, česar prej niso mogli.

NOV AVTOBUSNI VOZNI RED Na progi PORTOROŽ — KOPER — DIVAČA — SEŽANA

Odhod iz Portoroča 23,30, Strunjana 23,45, Izole 24,00, Kopr. 0,15, Ankarana-Križjaka 0,25, Dekanov 0,30 in prihod v Rižano ob 0,50. Po postanku na bloku, ki traja 30 minut, bo odpeljal avtobus naprej in bo v Crnem kalu ob 1,30, Petrinjah 1,50, na Kozini 2,00, v Rodiku 2,20, Divači 2,30. Od tu bo odpeljal v Sežano ob 7,00, kamor pride ob

NOV CENIK SADJA IN ZELENJAVE OD 24. MAJA DALJE

1. Češnje I. vrste	kg 14 din
2. češnje II. vrste	kg 11 din
3. češnje industrijske	kg 6 din
4. grah verdon I vrste	kg 15 din
5. grah navadni II. vrste	kg 12 din
6. jagode I. vrste	kg 45 din
7. jagode II. vrste	kg 30 din
8. jagode vrtno	kg 80 din
9. krompir	kg 12 din
10. bučke	kg 15 din
11. artičoki	kg 3 din

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Nanič eno Matija čakulajo

Razlaga: oe — e istrsko izgovorjen)
 MATIJA: Dobro jutro Nanič, k-ku gre kej?
 NANIČ: Dobro jutro, dobro jutro Matija! Gre še, gre — mora jt.
 MATIJA: Cuj Nanič, soe broen v v Istrkem čednike vnu, ke so z-čele pist pu dumače?
 NANIČ: Ja Matija! Oštja frdameña, d-so je prev spnsale, Kaj češ, zej i-m-mo noeš djurnal, eno je proev, d-kej pu dumače pušra-jo. Soe vido k-ku so ržkrinkače Karla Veškovića iz Puč, E, znaš, d je soe doste lunke v č-nice, z-tu joe mormo vrč uven.
 MATIJA: Vsoe je proev, samo d ns bejo pstile hodet v Trst pa boe šlo.
 NANIČ: Oštja, v Trst česte hadt greš laške dr... Kaj ni-m-mo mi doste dela samoe duma. Noen manko doelavcoe. Vaše žoene pa s hudjo prudalet ku oembot z štire taljanske liroe.
 MATIJA: Ma kaj čoš, se morjo kej z-služet, koj finega platna.
 NANIČ: Jes be šu h v-porje eno jeh be use hito u murje. N boejoj noe vmrle z-rade uneh štroeh cikamik, ki jeh prudalet v Trste, S noejoj anka prnoes rubo z živet. Mi žiwmo, moje žoene ni putreba hodoet u Trst kurkoe

toeoe, Jes n znam zakaj t-ku.
 MATIJA: Ma kaj češ Nanič, usoe moerjo žiwet.
 NANIČ: Z živet je trba anka doeloe, noe šveret, kurke šverca to-ja žena.
 MATIJA: Jes n znam kaj boe reko, zatu koj imeste vi druge vse proev. Z-tu je buljše d mučim.
 NANIČ: Zakaj pa boe joemo mučēt? Puvej vnu, ke te l-ži n duše, Kaj veješ, d n znam, kaj šrajaste ud noes, koj smo šle u skupčino. Z-tu je buljše d soe vsoe udkrito pavemo, z-tu ke joes najrajše čujem ubedve sape k-ku pihajo!
 MATIJA: Ja, ma joes n znam kam bostoe šle z vašo skupčino, ku priditoe unē s Trsta? Noeč n bo is tega, verje moenoe Nanič, z-tu ke anka v Trste znajo koj!
 NANIČ: Vi druge ž-listoe tu, ma n bo pršo, Kaj verioeš d s bujimo uneh vosom čerinov iz Srgaš, ke so u Trste. Anka zanje i-m-mo moedoežijo! Kaj n vidoeš kaj smo pet let nardile. Trko zadružnoeh domcov eno potoe, Zoj pa bomo mele letriko. Trlefenkoe so ure stabljenoe eno bokalce nanjeh, Voeljoe du Srgaš eno Gažona bo pršla luč.
 MATIJA: Ben, ben, ku je t-ku bon roeše mēol!

NANIČ: Z-kaj pa be jemo mučet? S šrajoe n ke je z šrajoe, pa te n bo noben reko neč!
 MATIJA: Ma, nanka toeboe s ni trba t-ku jezēt. Puvejmo se kur ledje.
 NANIČ: Ma rajše delmo kur ledje. Kaj verješ, d bomo mi delale udarniško eno d s nem bostoe vi druge smejač? Oštja, d n bomo pfile t-ku, Ku soe vido k-ku smo tekmovalē z TITA, be ja anka ti pršo delat z name!
 — Kje tiči vzrok? In našlj ga bomo na lepem, zračnem, obmorčkem, krasnem, skratka turističnem mestu, v senci pod lipami v Sv. Nikolaju, kjer se menda okrepuje.

nami pred kmetijsko zadružo. Po cesti drčijo kamioni in dvigajo oblake prahu, zato so češnje bolj prašne, kakor da bi jih prašile čebele. Prvi parvi: »Ej, kume ali vidiš kako so postale češnje mastne zadnje dni?« Drugi: »Pa ne zaradi črvov?« Prvi: »Oh ne, ampak zaradi kamionov, ki kot čebele prinašajo na nje med.«
 Kaj bi moral v omenjeni ulici narediti Mestni odbor, naj uganejo bralci sami, najbolje pa bo, da ugane Mestni ljudski odbor sam.

ČE JE TAK ZAKON POTEM BODIMO TUDI MI ČLANI OZN

Iz poročil »nebesne agencije« PRIMIGA! smo zvedeli, da so se nekje na svetu pred dnevi sestali vsi kapitalistični bankirji. Na zasedanju je hotel prisostvovati tudi nek bankir, menda po rodu Kitajec, če se naša agencija ne moti, ki je bil že pred leti poražen v ostri konkurenčni borbi, tako da mu je navsezadnje ostala le beraška palica.
 Ko vstopi v dvorano za zasedanje, ga takoj vsi spoznajo. Presenečeni nad njegovim prihodom mu rečejo: »Kako se vendar upaš v našo sredo, ko si že davno propadel s tvojo banko?«
 »Kako bi se ne, če je tak zakon za druge, zakaj bi ne bil tudi zame?«
 »Kakšen zakon?« mu presenečeno odvrnejo.
 »Saj ima tudi Cangkajšek, čeprav nima več ne zemlje, ne kitajskega ljudstva, svojega predstavnika v Organizaciji združenih narodov!«
 Na ta odgovor so vsi obmolknili in seveda propadli bankir si bo verjetno znova opomogel in tako postal častni član mednarodnih kapitalističnih bankirjev.

Kje tiči vzrok?

Po vesteh nebesne agencije »PRIMIGA!« šteje danes Koper 112 osebnih avtomobilov, tako da če jih hočemo pravilno izkoristiti, lahko zadovoljimo naše potrebe. In vendar ne, zato se vprašamo:

NAJ UGANE MLO KOPER?

Dva tovariša se pogovarjata na cesti pri čakajočih vozovih s češ-